
Protokoll

Fra møte i faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester

Dato: 9.09.2015, kl. 09.00-15.30

Sted: Lovisenberggt. 8, Hjørnevillaen

Møteleder: Janneche U. Skaare

Deltakere

Fra Faggruppe 5 (Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester):
Janneche U. Skåre (leder), Heidi Amlund, Anne Lise Brantsæter, Gunnar Sundstøl Eriksen, Christiane Kruse Fæste, Helle Katrine Knutsen, Christopher Owen Miles, Irma Oskam, Anders Ruus, Cathrine Thomsen.

Forfall: Helen Engelstad Kvalem (permisjon), Hedvig Nordeng.

Fra Mattilsynet, Seksjon fremmedstoffer og EØS:
Anders Tharaldsen, Julie Tesdal Håland

Fra Miljødirektoratet, Seksjon kjemikaliereregulering:
Tor Øystein Fotland

Fra sekretariatet til VKM:
Inger Therese L. Lillegaard, Edel Holene

1. Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Det ble ønsket velkommen til møte i Faggruppe for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester. Medlemmene fikk muntlig forespørsel om habilitet, og ingen erklærte seg inhabile vedrørende sakene som skulle behandles på dette møtet. Faggruppeleder gratulerte Helle K. Knutsen som ny leder av EFSAs Contam Panel.

2. Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Møteinnkalling og dagsorden ble godkjent. Det ble kommentert at dagsorden var omfattende. Protokollen fra sist møte i faggruppen 11. mai 2015 ble kort referert.

3. Saker fra møte i Hovedkomiteen

Faggruppeleder orienterte om saker fra siste møte i Hovedkomiteen, 5. juni 2015. Agenda til Hovedkomitemøtet finnes på VKMs nettside ([her](#)). Saker som ble behandlet på møtet omhandlet synliggjøring av kunnskapsbehov som VKM avdekker i arbeidet sitt, og VKMs strategi med hensyn til berørte parter. Pågående saker i Hovedkomiteen er Mattilsynets bestillinger om henholdsvis [Risikovurderinger av «andre stoffer» i kosttilskudd og næringsmidler](#) og [Vurdering av helserisikoen ved radioaktivitet i mat](#). To av faggruppe 5s medlemmer deltar i arbeidsgruppen for sistnevnte bestilling. Hovedkomiteen ble orientert om at VKM deltar i planleggingen av konferansen om trygg og sunn mat i regi av Norsk forskningsråd.

4. Saker som skal behandles på møtet

Utkast til «Bestilling av en eksponeringsberegning for akrylamid i norsk kosthold» (Sak 15/504)

Mattilsynet har sendt en foreløpig bestilling til VKM om eksponeringsberegning for akrylamid i norsk kosthold. Omtale av bestillingsutkastet finnes på VKMs nettside (trykk [her](#)). Bakgrunnen for bestillingsutkastet var en foreløpig risikovurdering fra EFSA som ble lagt ut til høring sommeren 2014. EFSA's endelige risikovurdering av akrylamid ble publisert juni 2015 ([trykk her](#)). EFSA konkluderer at dagens inntak av akrylamid fra mat kan gi økt kreftrisiko for forbrukere i alle aldersgrupper, og er til bekymring (dvs. eksponeringsmarginen er liten). Akrylamid er funnet gentoksisk og karsinogen i eksperimentelle studier og hos laboratoriedyr. Det er ikke bekreftet i epidemiologiske studier at akrylamid gir kreft.

På sist møte i faggruppe 5 ble det vedtatt å avvente EFSA's endelige risikovurdering og innhente flere opplysninger om publiserte nasjonale eksponeringsberegninger og samle dette i et bakgrunnsnotat. Bakgrunnsnotat er blitt utarbeidet og lå til grunn for dagens diskusjon.

Fagansvarlig, Anne Lise Brantsæter, presenterte bakgrunnsnotatet. Faggruppen diskuterte dette og mulighetene for nasjonale eksponeringsberegninger. Akrylamid er et antatt gentoksisk og karsinogent stoff og har lavere eksponeringsmargin enn 10000. For gentoksiske stoffer generelt er det angitt at en eksponeringsmargin (margin of exposure, MOE) på 10 000 eller mer er av liten bekymring for folkehelsen. Det ble referert til EFSA og påpekt at eksponeringsmarginen for akrylamid i befolkningen i utgangspunktet er liten og til bekymring. Matvarer man fra tidligere studier vet gir vesentlige bidra til akrylamideksponering, f. eks. knekkebrød, potetgull og kaffe er importerte matvarer som også spises i øvrig europeisk befolkning og som er inkludert i EFSA's beregninger. Det er

ingen særnorske matvarer typiske for norske konsumenter som har spesielt høyt akrylamidinnhold. Oppsummeringen av tidligere utførte nasjonale eksponeringsberegninger for akrylamid viste at beregninger for de yngste aldersgruppene mangler. Typisk i Norge er relativt høyt konsum av barnegrøt hos 1-åringer. Tilsvarende gjelder ikke for 2-åringer som har et mer blandet kosthold. De norske forekomstdata av akrylamid i barnegrøtpulver er lavere enn EFSA's. Faggruppen vil se nærmere på rådata i barnegrøtpulver og gjøre en nasjonal eksponeringsberegning for 1-åringer hvis datagrunnlaget er tilfredsstillende.

Mattilsynet tar med seg faggruppens kommentarer i utarbeidelse av endelig bestilling om akrylamid.

Vedtak: Det er ingen særnorske matvarer som har spesielt høyt akrylamidinnhold. Faggruppen skal gjøre en nasjonal eksponeringsberegning for 1-åringer hvis datagrunnlaget er tilfredsstillende. Typisk i Norge er relativt høyt konsum av barnegrøt hos 1-åringer. Saken sluttbehandles på faggruppens møte i desember 2015.

Utkast til bestilling om inntak av uorganisk arsen via mat i den norske befolkningen (Sak 10-504, revidert).

Mattilsynet har aktivert bestillingen fra 2010 og VKM har nylig mottatt et revidert bestillingsutkast om inntak av uorganisk arsen.

Bakgrunnen for bestillingen fra 2010 var en EFSA-vurdering i 2009 der det fremgår at Norge har det høyeste inntaket av total arsen (uorganisk + organisk) i Europa. Bestillingen fra Mattilsynet ble først satt på vent i påvente av data på uorganisk arsen i fisk, og deretter nedprioritert av Mattilsynet i forhold til andre bestillinger til faggruppe 5. EFSA publiserte en oppdatert eksponeringsberegning for uorganisk arsen i den europeiske befolkningen i 2014, som viste lavere eksponering enn i den fra 2009. Det ble videre påpekt av EFSA (2014) at fisk ikke er en vesentlig kilde til uorganisk arsen. Fisk inneholder hovedsakelig organisk arsen som ikke er helseskadelig. På siste møte i faggruppe 5 ble det vedtatt at faggruppen utarbeider et bakgrunnsnotat med oversikt over tilgjengelig informasjon om uorganisk arsen.

Mattilsynet har bedt om en uttalelse fra VKM relatert til konkrete spørsmål om EFSA's risikovurdering fra 2010 og om forekomst av uorganisk arsen i mat. Faggruppen diskuterte mulighetene for å gi konstruktive kommentarer til spørsmålene i lys av bakgrunnsnotatet.

Mattilsynet tar med seg faggruppens kommentarer i utarbeidelse av endelig bestilling om uorganisk arsen og ettersender relevant informasjon fra det danske mattilsynet.

Vedtak: Faggruppen starter arbeidet med å gi en uttalelse fra VKM på Mattilsynets spørsmål om uorganisk arsen.

VKM's rapport om «Kunnskapsbehov»

VKM har under utarbeidelse en ny rapport om kunnskapsbehov som er avdekket i VKMs rapporter. Dette er et arbeid som utgår fra VKMs hovedkomite. Prosjektleder Gro Haarklou Mathisen presenterte mål og status for arbeidet. Faggruppe 5 satt pris på presentasjonen og ville gjerne komme med bidrag ved forespørsel.

5. Status for øvrige saker i faggruppen

Faggruppen diskuterte og oppdaterte aktivitetsplanen sin for 2015. Forslagene til selvinitierte saker ble kort diskutert og bestemt utsatt.

6. Oppfølging av saker fra forrige møte i faggruppen

VKM's kommunikasjonssjef orienterte om arbeidet med å integrere VKMs rapporter både på andre arenaer og til andre saker enn akkurat nettsiden sin på publikasjonsdagen. VKM har egen blogg (Tryggmatbloggen) der innlegg om VKMs publiserte rapporter kobles opp mot dagsaktuelle saker. VKMs nytte-risikovurdering av fisk i norsk kosthold er et vellykket eksempel på dette og ble koblet opp mot kvikksølv i fisk som var tema i NRK-programmet Schrødingers katt i august.

VKM's kommunikasjonssjef orienterte også om VKMs arbeid med berørte parter. VKM ser til EFSA's arbeid på dette området og strategi og rutiner for VKM er under utarbeidelse.

Faggruppen etterspurte tilbakemelding fra Mattilsynet om hvordan risikovurderingen av kadmium (publisert i juni) inngikk i forvaltningens kunnskapsgrunnlag for håndtering. Mattilsynet tok spørsmålet med seg for videreformidling til relevant avdeling.

7. Møter o.a. av felles interesse

Medlem Helle K. Knutsen, nyvalgt leder av EFSA's CONTAM Panel, orienterte om saker som står på panelets agenda (se <http://www.efsa.europa.eu/en/panels/contam>).

Medlem Heidi Amlund orienterte om positiv erfaring fra BfR-kurs i risikovurdering.

Inger Therese L. Lillegaard orienterte fra Nordisk seminar om totaleksponering avholdt i mai. Totaleksponering dekker eksponering fra flere kilder og omfatter eksponering både gjennom mat og fra miljø.

8. Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet orienterte om status for nye oppdrag fra Miljødirektoratet. Nye faggrupper er oppnevnt og utlysning for to koordinatorstillinger er annonsert.

Faggruppen er tidligere orientert om intensjonen med den pågående omorganiseringen i helseforvaltningen. Det er bestemt at VKM skal innlemmes i FHI.

9. Nytt fra Miljødirektoratet

Miljødirektoratet orienterte om at det pågående arbeidet med å forby det perfluorerte stoffet PFOA og den bromerte flammehemmeren dekaBDE gjennom det europeiske kjemikalier regelverket REACH er i slutfasen. PFOA ble med visse unntak forbudt i norske forbruksvarer i 2014, og Norge og Tyskland har også foreslått et europeisk forbud for miljøgiften under REACH. Parallelt med den pågående prosessen i REACH, har EU-kommisjonen nominert PFOA som en mulig persistent organisk miljøgift (POP) for global regulering under Stockholmkonvensjonen. I samarbeid med kjemikaliebyrået ECHA fremmet Miljødirektoratet i 2014 forslag om å forby miljøgiften dekaBDE under REACH, det forventes at EU-kommisjonen vedtar dette forbudet i 2016. Norge arbeider også med et globalt forbud mot dekaBDE under Stockholm-konvensjonen.

I tillegg er det nylig fremsatt et forslag under REACH-regelverket om å forby siloksanene D4 og D5 i høyere nivåer enn 0,1 prosent i personlige pleieprodukter som skylles av etter bruk, som for eksempel sjampo, balsam og såpe. Forslaget til forbud behandles nå av ECHA vitenskapelige komiteer.

10. Nytt fra Mattilsynet

Mattilsynet informerte om enkelte avsluttede, pågående og kommende saker. I EUs regelverksarbeid er det bl.a. fokus på metylkvikksølv i fisk og akrylamid. Nye grenseverdier for uorganisk arsen i ris og risprodukter er gjeldene fra januar 2016. Det er per i dag ingen grenseverdi for stoffer i papp-papir i kontakt med mat. Slik papp kan inneholde fluorerte stoffer som kan migrere over i maten. EU har varslet at arbeid med grenseverdier for slik emballasje vil bli startet.

11. Eventuelt

Det var ingen saker under dette punktet.

12. Ny møtedato

Neste møtedato er 3. desember 2015. Deretter onsdag 27. januar 2016.